

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

27 Απριλίου 2012

Αριθμ. Πρωτ.: 151551/15181/2012

Πληροφορίες: Νίκος Βίττης (τηλ.:2131306612)

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
Λ. Αλεξάνδρας 11
114 73 Αθήνα

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΧΩΡΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
Κουντουριώτη 1
811 00 Μυτιλήνη

ΥΠΕΚΑ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
Πατησίων 147
112 51 Αθήνα

Θέμα: Πληρότητα φακέλου Μ.Π.Ε. για το ΑΣΠΗΕ στις νήσους Χίου - Λέσβου -
Λήμνου

Αξιότιμοι κύριοι,

Ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του κατά το άρ. 103 § 9 του Συντάγματος και το ν.3094/2003 εξετάζει αναφορά της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας και της Ελληνικής Εταιρείας Περιβάλλοντος και Πολιτισμού σχετικά με τις υπηρεσίες σας.

Συγκεκριμένα οι περιβαλλοντικές οργανώσεις στην αναφορά τους σημειώνουν ότι η εν θέματι Μ.Π.Ε. θα έπρεπε να επιστραφεί διότι δεν έχει κατατεθεί πλήρης ορνιθολογική μελέτη¹.

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της αναφοράς, η Μ.Π.Ε. κατατέθηκε στις 17.10.2011 χωρίς να περιλαμβάνεται σε αυτήν η ορνιθολογική μελέτη. Σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 3 της υ.α. 49828/2008 (Έγκριση ειδικού πλαισίου χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και της στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων αυτού) «επιτρέπεται η χωροθέτηση αιολικών εγκαταστάσεων εντός των Ζωνών Ειδικής Προστασίας (Ζ.Ε.Π.) της ορνιθοπανίδας της οδηγίας 79/409/ΕΟΚ ύστερα από τη σύνταξη ειδικής ορνιθολογικής μελέτης και σύμφωνα με τις ειδικότερες προϋποθέσεις και

¹ Μπορεί η ορνιθολογική μελέτη να χαρακτηρίζεται ως ειδική οικολογική αξιολόγηση. Στο βαθμό όμως που παρέχει τα απαραίτητα στοιχεία για την πανίδα, τα οποία δεν προκύπτουν από άλλη μελέτη που συμπεριλαμβάνεται στην Μ.Π.Ε., θεωρούμε ότι αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο της Μ.Π.Ε. και όχι κάποιο επιπλέον μελέτη(βλ. παρακάτω)

περιορισμούς που θα καθορίζονται στην οικεία πράξη έγκρισης περιβαλλοντικών όρων.»

Επίσης, επειδή ορισμένες από τις προτεινόμενες θέσεις εγκατάστασης των έργων είναι ζώνες που έχουν ενταχθεί στο Δίκτυο NATURA 2000 ή/και είναι Ζ.Ε.Π., σύμφωνα με τις παρ. 3.1 και 3.2 του άρθρου 5 της κ.υ.α. Η.Π. 37338/1807/Ε103/2010 «3.1. Κάθε έργο ή δραστηριότητα, μη άμεσα συνδεδεμένο ή αναγκαίο για τη διαχείριση μιάς ΖΕΠ, το οποίο όμως είναι δυνατόν να την επηρεάζει σημαντικά, καθεαυτό ή από κοινού με άλλα έργα ή δραστηριότητες, εκτιμάται **δεόντως ως προς τις επιπτώσεις του, λαμβανομένων υπόψη των στόχων διατήρησης της εν λόγω ΖΕΠ.** 3.2 Για κάθε έργο ή δραστηριότητα για το οποίο πρόβλεπεται η έγκριση περιβαλλοντικών όρων, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 3 και 4 Ν. 1650/86, όπως ισχύουν, η εκτίμηση των επιπτώσεων στη ΖΕΠ γίνεται κατά την διαδικασία προκαταρκτικής εκτίμησης και αξιολόγησης και έγκρισης περιβαλλοντικών όρων του έργου ή δραστηριότητας, κατά τις κείμενες διατάξεις, **συνεκτιμώντας τα σχετικά ορνιθολογικά στοιχεία τα οποία υποχρεωτικά οφείλει να υποβάλλει ο ενδιαφερόμενος.** Βάσει των συμπερασμάτων της εκτίμησης των επιπτώσεων στην ΖΕΠ η αρμόδια αρχή συμφωνεί για την πραγματοποίηση του έργου ή της δραστηριότητας μόνον εφόσον **δεν επέρχονται σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στην οικολογική ισορροπία και στην ακεραιότητα της ΖΕΠ.**»

Από τα παραπάνω συνάγεται σαφέστατα ότι η ορνιθολογική μελέτη είναι ουσιαστικό τμήμα της Μ.Π.Ε. (Σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 1 του ν.4014/2011 η Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση αποτελεί τμήμα της Μ.Π.Ε. Η ορνιθολογική μελέτη είναι μια Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση).

Σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 1 της κ.υ.α. ΗΠ/11014/703/Φ104/2003 «σε περίπτωση που ο φάκελος δεν είναι πλήρης, η ως άνω αρμόδια υπηρεσία, το αργότερο εντός 10 ημερών από την υποβολή του, ενημερώνει εγγράφως τον αιτούντα για τα απαιτούμενα δικαιολογητικά ή/και στοιχεία που πρέπει να συμπληρώσουν το φάκελο.» Δεν γνωρίζουμε ωστόσο, εάν η αρμόδια υπηρεσία ενημέρωσε την ενδιαφερόμενη εταιρεία για την έλλειψη αυτή. Ωστόσο, πέραν της τυπικής έλλειψης υπάρχει και ζήτημα ουσιαστικής πληρότητας της Μ.Π.Ε., όπως αναλύεται παρακάτω. Σε κάθε περίπτωση, η ορνιθολογική μελέτη κατατέθηκε στις 20.02.2012, η οποία όμως, σύμφωνα με την ίδια τη μελέτη, είναι ελλιπής καθώς λείπει μια περίοδος² του έτους.

Σύμφωνα με το άρθρο 30 παρ. 4 του ν.4014/2011 «Πλήρεις φάκελοι ΠΠΕ, ΜΠΕ, καθώς και αντίστοιχοι φάκελοι αιτημάτων για ανανέωση ή τροποποίηση ΑΕΠΟ, που έχουν υποβληθεί πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, ολοκληρώνονται ως προς την αξιολόγησή τους και εκδίδονται αντίστοιχα οι ΠΠΕΑ και ΑΕΠΟ, καθώς και αποφάσεις ανανέωσης ή τροποποίησης ΑΕΠΟ, σύμφωνα με τις προϊσχύουσες διατάξεις, ...» συνάγεται ότι για την υποβολή και την έγκριση της Μ.Π.Ε. εφαρμόζονται οι διαδικασίες και οι προβλέψεις του νέου νόμου.

Σύμφωνα με την παρ. 4 του παραρτήματος ΙΙ στα ελάχιστα στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνει η Μ.Π.Ε. συμπεριλαμβάνεται η «**περιγραφή των στοιχείων του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος που ενδέχεται να θιγούν σημαντικά από το προτεινόμενο έργο ή δραστηριότητα, συμπεριλαμβανομένων ειδικότερα του πληθυσμού, της πανίδας, [στοιχεία που δίνει η ορνιθολογική μελέτη σε ότι αφορά τα πουλιά] της χλωρίδας, των οικοτόπων, του εδάφους, του νερού, του αέρα, των κλιματικών παραγόντων, των υλικών αγαθών, μεταξύ των οποίων η αρχιτεκτονική, πολιτιστική και αρχαιολογική κληρονομιά, το τοπίο, καθώς και η περιγραφή της**

² Όπως σημειώνεται στην αναφορά στο κεφάλαιο 4 αναφέρεται ότι «η όποια πρόταση επ' αυτού θα αναδιατυπωθεί ακριβέστερα και πληρέστερα μετά από την επεξεργασία των δεδομένων που θα προκύψουν από τις καταγραφές της Φθινοπωρινής περιόδου.»

αλληλεπίδρασης των στοιχείων αυτών.» Η περιγραφή όμως της πανίδας αφενός αρχικά έλλειπε και αφετέρου, όταν κατατέθηκε, ήταν ελλιπής.

Με βάση τα παραπάνω και επειδή σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 2ββ του ν.4014/2011 γίνεται «έλεγχος τυπικής πληρότητας του φακέλου ΜΠΕ εντός δεκαπέντε εργάσιμων ημερών από την ημέρα υποβολής του... Στην περίπτωση διαπίστωσης μη πληρότητας αυτού, η αρμόδια περιβαλλοντική αρχή δεν αποδέχεται το φάκελο και τον επιστρέφει με έγγραφη αιτιολόγηση, καταγράφοντας τα απαιτούμενα προς συμπλήρωση πεδία και στοιχεία.»³ συνεπάγεται ότι η υποβληθείσα Μ.Π.Ε., για λόγους έλλειψης πληρότητας θα έπρεπε να επιστραφεί και όχι να προωθηθεί για διαβούλευση.

Ωστόσο, πέρα από το ζήτημα της τήρησης της διαδικασίας χορήγησης περιβαλλοντικών όρων σύμφωνα με τις ισχύουσες ή τις προϊσχύουσες διατάξεις, προκύπτει μείζον ζήτημα ουσιαστικής παραβίασης των κοινοτικών οδηγιών και τις επίτευξης του σκοπού για τον οποίο αυτές εκδόθηκαν. Συγκεκριμένα, τόσο βάσει των παρ. 3.1 και 3.2 του άρθρου 5 της κ.υ.α. Η.Π. 37338/1807/Ε103/2010⁴ που παρατέθηκαν παραπάνω, όσο και της παρ. 2 του ίδιου άρθρου «κάθε σχέδιο ή πρόγραμμα που εμπίπτει στις διατάξεις της υπ. αριθ. 107017/2006 ΚΥΑ (Β' 1225), μη άμεσα συνδεδεμένο ή αναγκαίο για τη διαχείριση μιας ΖΕΠ, το οποίο όμως είναι δυνατόν να την επηρεάζει σημαντικά, καθεαυτό ή από κοινού με άλλα σχέδια ή προγράμματα, εκτιμάται⁵ δεόντως ως προς τις επιπτώσεις του, λαμβανομένων υπόψη των στόχων διατήρησης της εν λόγω ΖΕΠ. Βάσει των συμπερασμάτων της εκτίμησης των επιπτώσεων στην ΖΕΠ η αρμόδια αρχή συμφωνεί για την έγκριση του οικείου σχεδίου ή προγράμματος μόνον εφόσον δεν επέρχονται σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στην οικολογική ισορροπία και στην ακεραιότητα της ΖΕΠ.»

Σημειώνουμε ότι σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 1 της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ «για τα είδη που αναφέρονται στο παράρτημα I προβλέπονται μέτρα ειδικής διατήρησης, που αφορούν τον οικοτόπό τους, για να εξασφαλισθεί η επιβίωση και η αναπαραγωγή των ειδών αυτών στη ζώνη εξάπλωσής τους. Για το σκοπό αυτό λαμβάνονται υπόψη: α) τα είδη που απειλούνται με εξαφάνιση, β) τα είδη που είναι ευπαθή σε ορισμένες μεταβολές των οικοτόπων τους, γ) Τα είδη που θεωρούνται σπάνια διότι οι πληθυσμοί τους είναι μικροί ή η τοπική τους εξάπλωση περιορισμένη, δ) άλλα είδη που έχουν ανάγκη ιδιαίτερης προσοχής, λόγω ιδιαιτεριών του οικοτόπου τους. Για να πραγματοποιηθούν οι εκτιμήσεις θα ληφθούν υπόψη οι τάσεις και οι μεταβολές των επιπέδων του πληθυσμού.»

Συνεπώς, η ορνιθολογική μελέτη αποτελεί τη βάση για να εκτιμηθούν με ακρίβεια οι επιπτώσεις στα πουλιά, καθώς ενδέχεται οι επιπτώσεις από την εγκατάσταση να είναι τέτοιες που να έρχονται σε αντίθεση με τους στόχους διατήρησης της ΖΕΠ οπότε απαιτείται λήψη κάθε αναγκαίου μέτρου για τη διαφύλαξη και τη διατήρηση σε ευνοϊκή κατάσταση ή την αποκατάσταση μιας επαρκούς ποικιλίας και έκτασης οικοτόπων/ενδιαιτημάτων. Αυτό, προφανώς, δεν μπορεί να εκτιμηθεί εάν δεν γνωρίζει κανείς τους πληθυσμούς των πτηνών. Αλλά ανεξάρτητα από τα προστατευόμενα είδη, το γεγονός ότι τα νησιά, και κατά συνέπεια και οι

³ Η μη επιστροφή δίνει επίσης τη λανθασμένη εντύπωση ότι η υπηρεσία καθυστερεί να χορηγήσει περιβαλλοντικούς όρους καθώς ο χρόνος υπολογίζεται από την κατάθεση της αίτησης.

⁴ Ενωματώση της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ.

⁵ Δ.Ε.Κ. απόφαση C-50/09 «η εκτίμηση αυτή, [άρθρου 3 Οδηγίας 85/337/ΕΟΚ] η οποία πρέπει να γίνεται προ της διαδικασίας για τη λήψη αποφάσεως (απόφαση της 4ης Μαΐου 2006, C-508/03, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου, Συλλογή 2006, σ. I-3959, σκέψη 103), συνεπάγεται τον ουσιαστικό έλεγχο των συλλεγέντων στοιχείων καθώς και τη μελέτη του κατά πόσον είναι σκόπιμο τα στοιχεία αυτά να συμπληρωθούν, ενδεχομένως, με πρόσθετα δεδομένα. Η αρμόδια αρχή για το περιβάλλον υποχρεούται, επομένως, να φέρει εις πέρας έργο συνιστάμενο όχι μόνο σε διερεύνηση αλλά και σε ανάλυση, προκειμένου να προβεί σε όσο το δυνατό πληρέστερη εκτίμηση, αφενός, των άμεσων και έμμεσων συνεπειών του εκάστοτε σχεδίου έργου στους παράγοντες που απαριθμούνται στις τρεις πρώτες περιπτώσεις του εν λόγω άρθρου 3 και, αφετέρου, της μεταξύ τους αλληλεπίδρασης.»

περιοχές εγκατάστασης των ανεμογεννητριών σε αυτά, είναι περιοχές προορισμού ή διέλευσης αποδημητικών πτηνών, σύμφωνα με το άρθρο 4 παρ. 2 της Οδηγίας «**ανάλογα μέτρα υιοθετούνται από τα κράτη μέλη για τα αποδημητικά είδη που δεν μνημονεύονται στο παράρτημα Ι, των οποίων η έλευση είναι τακτική, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες προστασίας στη γεωγραφική θαλάσσια και χερσαία ζώνη στην οποία εφαρμόζεται η παρούσα οδηγία, όσον αφορά τις περιοχές αναπαραγωγής, αλλαγής φτερώματος και διαχειμάσεως, και τις ζώνες όπου βρίσκονται οι σταθμοί κατά μήκος των οδών αποδημίας.**»

Άρα προκύπτει το εύλογο ερώτημα πως είναι δυνατόν η Μ.Π.Ε. να είναι πλήρης και τεκμηριωμένη εφόσον έλειπαν ουσιώδη στοιχεία για τη δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων. Ανεξάρτητα από την τυπική έλλειψη της ορνιθολογικής μελέτης, η Μ.Π.Ε. θα έπρεπε να επιστραφεί επειδή δεν μπορεί να προβαίνει σε εκτίμηση των επιπτώσεων χωρίς τα απαραίτητα στοιχεία. Η έλλειψη αυτή, και η συνεπαγόμενη έλλειψη δέουσας εκτίμησης, υποσκάπτει θεμελιωδώς τον σκοπό για τον οποίο συντάσσεται μια Μ.Π.Ε. και η Διοίκηση με τις ενέργειές της την αντιμετωπίζει σαν τυπικό και όχι ουσιαστικό προαπαιτούμενο. Αυτό σημαίνει ότι ακόμη και σήμερα αν κατατεθεί η περίοδος που λείπει η Μ.Π.Ε. δεν θα έχει λάβει υπόψη τα στοιχεία αυτά⁶. Σε ότι, δε, αφορά τη διαβούλευση, εξαιτίας της μη πληρότητας της μελέτης και κατά συνέπεια της εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, δεν καλύπτονται οι προϋποθέσεις της Οδηγίας, και αυτό δεν θα μπορούσε να καλυφθεί ούτε με παράταση του χρόνου διαβούλευσης, αρχομένης της παράτασης από την ημερομηνία δημοσίευσής των συμπληρωματικών στοιχείων της ορνιθολογικής μελέτης. Και αυτό διότι, σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 2 της Οδηγίας 85/337/ΕΟΚ «**τα κράτη μέλη φροντίζουν ώστε να τίθεται στη διάθεση του κοινού κάθε αίτηση άδειας, καθώς και οι πληροφορίες που συγκεντρώνονται δυνάμει του άρθρου 5.**» Στα στοιχεία αυτά σύμφωνα με την παρ. 2γ του άρθρου 5 περιλαμβάνονται «**τα απαραίτητα στοιχεία για την εξακρίβωση και την εκτίμηση των σημαντικών επιπτώσεων που το σχέδιο προβλέπεται ότι θα έχει στο περιβάλλον**» τα οποία στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι τα ορνιθολογικά στοιχεία, ενώ στην παρ. 2β του ίδιου άρθρου το κοινό ενημερώνεται με την «**περιγραφή των μέτρων που προβλέπονται προκειμένου να αποφευχθούν, να μειωθούν και, ει δυνατόν, να επανορθωθούν σημαντικές δυσμενείς επιπτώσεις**». Στο βαθμό, βέβαια, που η ορνιθολογική μελέτη δεν περιορίζεται στην καταγραφή των ειδών και στα ενδιαφέροντά τους αλλά αναφέρεται στις επιπτώσεις αυτές, θα μπορούσε να ισχυρισθεί ότι καλύπτονται οι προϋποθέσεις της παρ. 2β του άρθρου 5 της Οδηγίας. Αλλά, επειδή οι επιπτώσεις δεν εκτιμώνται συνολικά, και επειδή λείπει μια περίοδος, κατά την άποψη της Αρχής, η διαβούλευση πρέπει να σταματήσει και να ξεκινήσει εκ νέου με την υποβολή νέας Μ.Π.Ε.

Ζητήματα, επίσης, προκύπτουν σε ότι αφορά την εκτίμηση των επιπτώσεων από τα έργα οδοποιίας και στο τοπικό γενικότερα. Σε ότι αφορά τα πρώτα, σύμφωνα με την ενημέρωση της Αρχής από τους αναφερόμενους, η εκτίμηση των επιπτώσεων έγινε

⁶ Δ.Ε.Κ. Απόφαση C-538/09 «κατά πάγια νομολογία, το άρθρο 6, παράγραφος 3, της οδηγίας για τους οικοτόπους εξαρτά την υποχρέωση δέουσας εκτίμησης των επιπτώσεων ενός σχεδίου ή έργου από την ύπαρξη ενδεχομένου να επηρεασθεί σημαντικά ο οικείος τόπος. Λαμβανομένης υπόψη, ειδικότερα, της αρχής της προλήψεως, αυτός ο κίνδυνος υφίσταται εφόσον δεν μπορεί να αποκλεισθεί βάσει αντικειμενικών στοιχείων ότι το συγκεκριμένο έργο ή σχέδιο θα επηρεάσει σημαντικά τον οικείο τόπο (βλ. αποφάσεις της 7ης Σεπτεμβρίου 2004, C-127/02, Waaddenvereniging και Vogelbeschermingsvereniging, Συλλογή 2004, σ. I-7405, σκέψεις 43 και 44 της 20ής Οκτωβρίου 2005, C-6/04, Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου, Συλλογή 2005, σ. I-9017, σκέψη 54, καθώς και της 13ης Δεκεμβρίου 2007, C-418/04, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, Συλλογή 2007, σ. I-10947, σκέψη 226).»

⁷ Να υπενθυμίσουμε και το πνεύμα της υπ' αρ. SG-Greffe(2010)D/14932/1.10.2010 συμπληρωματική προειδοποιητική επιστολή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για ανάλογο ζήτημα καθώς, πέρα από την ουσία, τέτοιες ενέργειες καθιστούν την Ελλάδα ευάλωτη σε νέες καταδικαστικές αποφάσεις.

βάσει «προωθημένης»⁸ μελέτης αναγνώρισης⁹. Αυτό πιθανόν να σημαίνει ότι εκτιμήθηκαν με μεγαλύτερη ακρίβεια οι ποσότητες χωματισμών, αλλά, κατά την άποψη της Αρχής, πληρέστερη εικόνα για τις επιπτώσεις θα έχει, τόσο ο μελετητής, όσο και το κοινό, με την εκπόνηση προκαταρκτικής μελέτης και όχι μελέτης αναγνώρισης, η οποία λόγω κλίμακας δεν μπορεί να δώσει σαφή εικόνα για τα ορύγματα και επιχώματα από την κατασκευή των έργων και κατά συνέπεια τις επιπτώσεις στο τοπίο.

Σε ότι αφορά το τοπίο, επειδή στα περιεχόμενα της Μ.Π.Ε. περιλαμβάνεται η περιγραφή του τοπίου θεωρούμε ότι μετά:

- α. την ψήφιση του ν. 3937/2011 που με το άρθρο 4 αντικατέστησε το άρθρο 18 παρ. 1 του ν. 1650/1986, σύμφωνα με το οποίο «η βιοποικιλότητα, η φύση και το τοπίο προστατεύονται και διατηρούνται, ώστε να διασφαλίζονται οι φυσικές διεργασίες, η αποδοτικότητα των φυσικών πόρων, η ισορροπία και η εξέλιξη των οικοσυστημάτων, καθώς και η ποικιλομορφία, η ιδιαιτερότητα ή η μοναδικότητα των συνιστωσών τους. Αντικείμενα προστασίας και διατήρησης αποτελούν επίσης τα σημαντικά είδη της αυτοφυούς χλωρίδας, στα οποία συμπεριλαμβάνονται τα άγρια είδη και είδη συγγενή των καλλιεργούμενων ειδών, της άγριας πανίδας, των αυτόχθονων φυλών αγροτικών ζώων και άλλων ομάδων οργανισμών» και,
- β. την κύρωση της Σύμβασης για το Τοπίο με το ν. 3827/2010, παρόλο που δεν έχουν θεσπιστεί τα μέτρα των άρθρων 5 και 6 της Σύμβασης, επειδή σύμφωνα με το άρθρο 1 της Σύμβασης «Τοπίο» σημαίνει μία περιοχή, όπως γίνεται αντιληπτή από ανθρώπους, του οποίου ο χαρακτήρας είναι το αποτέλεσμα της δράσης και αλληλεπίδρασης των φυσικών και/ή ανθρώπινων παραγόντων» και «Προστασία τοπίων» σημαίνει δράσεις για να συντηρηθούν και να διατηρηθούν τα σημαντικά ή ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ενός τοπίου, που δικαιολογούνται από την αξία του ως κληρονομιάς, η οποία πηγάζει από τη φυσική του διαμόρφωση και/ή από την ανθρώπινη δραστηριότητα», η Διοίκηση ως τμήμα του Κράτους οφείλει να εκτιμά τις επιπτώσεις στο τοπίο ως αλλοιώσεις των χαρακτηριστικών του και όχι μόνο βάσει της «αξίας»¹⁰ του. Δηλαδή, να εκτιμάται η επίπτωση στην συνολική εικόνα και τα επιμέρους χαρακτηριστικά του¹¹.

Σε κάθε περίπτωση, ανεξάρτητα από τα νομικά επιχειρήματα, για τη διαπίστωση των επιπτώσεων στο τοπίο θα πρέπει στη μελέτη να ενσωματώνονται τα τμήματα εκείνα των θεματικών μελετών που συνδέονται άμεσα με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Επίσης, η μελέτη δεν μπορεί να περιορίζεται μόνο στη λεκτική διατύπωση των

⁸ Δεν υπάρχει περιγραφή σε τι διαφοροποιείται η προωθημένη μελέτη αναγνώρισης από την «απλή» μελέτη αναγνώρισης. Δεδομένου δεν υπάρχει νομικός ορισμός της «προωθημένης» ούτε εξειδικεύεται στη μελέτη.

⁹ Π.δ. 66/1974, αρ. 129 Περιεχόμενα μελέτη αναγνώρισης «Βάσει των επί του εδάφους ληφθέντων στοιχείων καταρτίζονται τα κάτωθι τεύχη: 1. Γενική οριζοντογραφία υπό κλίμακα 1:50.000. Εις ταύτην εμφανίζονται γενικά υψομετρικά καμπύλαι (ισοδιαστάσεις 10-15 αναλόγως των εγκάρσιων κλίσεων των εδαφών) οι άξονες των προτεινομένων οδούσεων μετά της χιλιομετρήσεως αυτών, οι θέσεις οικισμών, οι σπουδαιότεροι ποταμοί, χείμαρροι, και ρεύματα με τας ονομασίας των, τα άξια λόγου τοπωνύμια και αυχένες, αι υπάρχουσαι εις την περιοχήν οδοί πάσης φύσεως οδοδρομικαί γραμμαί αι κυριώτεροι ατραποί κλπ... 2. Οριζοντογραφία υπό κλίμακα 1:20.000 Αύτη σχεδιάζεται με υψομετρικά καμπύλας ισοδιαστάσεως 10-20 μ. (του οικείου τοπογραφικού χάρτου χορηγουμένου υπό του Εργοδότη) (αρμοδίας αρχής) αναγράφονται δε εις αυτήν όλα τα εις την γενικήν οριζοντογραφίαν ως εν. παρ. 1 στοιχεία με περισσότερας λεπτομέρειας επί πλέον δε τα κατωτέρω:... Περιοχαί εδαφών γαιωδών, ημιβραχωδών και βραχωδών βάσει των επιφανειακών ενδείξεων. Ακάλυπτοι περιοχαί θαμνώδεις ή διασωμένα. Περιοχαί με εδάφη μονίμως ή περιοδικώς κατακλυζόμενα κατολισθαίντα καταρρέοντα ασταθή, γενικώς ύποπτα ιδιαίτερος απόκρημνα. Βάσεις λίμνης υδάτος δια την κατασκευήν της οδοού ως και δοκίμων υλικών (λατομεία, ορυχεία, ρεύματα) και καταλλήλων δανείων. Σημαντικά υφιστάμενα μεμονωμένα κτίσματα, εξωκλήσια, μνημεία και άξια λόγου τεχνικά έργα με τας ονομασίας των, αρχαιολογικοί χώροι κλπ. 3. Μηκοτομή υπό κλίμακα δια τα μήκη 1:20.000 και δεκαπλασίαν δια τα ύψη. Εις ταύτην σημειούνται τα υψόμετρα εδάφους η χιλιομέτρσις η ερυθρά γραμμή, και αι κατά μήκος κλίσεις αυτής...»

¹⁰ Π.χ. φυσικού κάλλους κ.λπ.

¹¹ Βλ. παρακάτω για τις ξερολιθιές και τα χαλάσματα κερίων.

εκτιμήσεων των μελετητών αλλά να παρέχει τηχ. την οριζοντιογραφία και τις μηκοτομές, αυτές τουλάχιστον στις περιπτώσεις όπου τα ορύγματα ή τα επιχώματα είναι μεγάλα, καθώς και φωτογραφική τεκμηρίωση των σημείων που θα τοποθετηθούν οι βάσεις των ανεμογεννητριών, και με φωτορεαλιστική απόδοση των επεμβάσεων -μιας είναι επικτή τεχνολογικά απόδοση αυτή. Με αυτόν τον τρόπο θα αποκτήσουν οι ενδιαφερόμενοι πολίτες άμεση γνώση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Σύμφωνα με την προφορική ενημέρωση της Αρχής από τις αναφερόμενες οργανώσεις σε ορισμένα π.χ. σημεία στη Χίο, υπάρχουν ακόμη ξερολιθιές και χαλάσματα κτιρίων και γούρνες, για οποία δεν γίνεται μνεία στην μελέτη, ως χαρακτηριστικά του τοπίου και για τις επιπτώσεις του έργου σε αυτά. Κρισιμότερο όμως, σε σχέση με την εφαρμογή της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ, είναι η σύνδεση στη Μ.Π.Ε. των θέσεων φωλεασμού με τη θέση των ανεμογεννητριών και των έργων οδοποιίας καθώς και των χαρακτηριστικών του τοπίου και της χλωρίδας τα οποία ενδέχεται να αποτελούν αιτίες δημιουργίας φωλεών.

Στην αναφορά, επίσης, τέθηκε ζήτημα για την κλίμακα του έργου σε σχέση με το μέγεθος των νησιών και την παραγωγή ενέργειας¹². Ωστόσο, δεν υπάρχει νομοθεσία που να θέτει τέτοιους περιορισμούς ειδικά όταν προβλέπεται η διασύνδεση των νησιών¹³. Στις προτάσεις της 14.4.2011 του Γενικού Εισαγγελέα του Δ.Ε.Κ. Ján Mazák (υπόθεση C-2/10) που αφορά την τοποθέτηση ανεμογεννητριών, αναφέρει ότι «το άρθρο 194, παρ. 1, ΣΛΕΕ ορίζει, εντούτοις, ότι η πολιτική της Ένωσης στον τομέα της ενέργειας θα λαμβάνει υπόψη την απαίτηση να προστατευθεί και να βελτιωθεί το περιβάλλον». Επειδή σχεδόν σε όλες στις περιπτώσεις των νησιών έχουμε περιοχές προστασίας, το τοπίο δε ταυτίζεται πολύ συχνά με το ίδιο το νησί, θα πρέπει να εκτιμηθεί από τη Διοίκηση εάν το μέγεθος του προτεινόμενου έργου θίγει αφενός την προστατευόμενη πανίδα και αλλοιώνει σημαντικά, σε σχέση με τα χαρακτηριστικά και το μέγεθος του κάθε νησιού, το τοπίο, λαμβάνοντας ιδιαίτερα υπόψη ότι στα νησιά το τοπίο είναι σημαντικός οικονομικός πόρος.

Τέλος, επειδή με όσα προαναφέρθηκαν, πρέπει να επιστραφεί η Μ.Π.Ε. η νέα μελέτη¹⁴ θα πρέπει να προσαρμοστεί σε ότι ειδικότερα προβλέπονται στην Κ.Υ.Α. Η.Π. 8353/276/Ε103/23.2.2012¹⁵.

Κατόπιν των ανωτέρω σας παρακαλούμε να μας ενημερώσετε για τις απόψεις σας επί του θέματος και τις τυχόν ενέργειες στις οποίες προτίθεστε να προβείτε.

Για κάθε περαιτέρω πληροφορία ή διευκρίνιση θα είμαστε στη διάθεσή σας.

Με τιμή

Ιωάννης Π. Σαγιάς

Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

Ακριβής Αντίγραφο

Κοινοποίηση:

1. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
Ηρακλείου 24, 10682, Αθήνα
10682 ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ
2. Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού
Τριπόδων 28

Τριτογενής Βασιλική
27/4/12

¹² Όσον αφορά την παραγωγή ενέργειας είναι ζήτημα ενεργειακής αλλά και ημολογιακής πολιτικής και ξεφεύγει από τα όρια της Μ.Π.Ε. Ωστόσο, δεν πρέπει να παραγνωριστεί το γεγονός ότι το έργο δεν καλύπτει ανάγκες των νησιών αλλά ευρύτερες ανάγκες.

¹³ Βλ. Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο Α.Π.Ε.

¹⁴ Σε κάθε περίπτωση, η περίοδος που λείπει θα πρέπει ως προς τις προτάσεις της να λαμβάνει υπόψη της προδιαγραφές της νέας κ.υ.α.

¹⁵ Π.χ. ζώνες αποκλεισμού της παρ. 3 του άρθρου 5B εφόσον απαντώνται τα είδη που αναφέρονται στην παράγραφο αυτή.